

ת"פ 58332/09/19 - רפאל נינו נגד מדינת ישראל, פרקליטות המדינה

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

ת"פ 58332-09-19 מדינת ישראל נ' נינו ואח'

לפני	רפאל נינו
הנאשם 1-המבקש	ע"י ב"כ עו"ד קובי סודרי
נגד	מדינת ישראל
המשיבה	באמצעות המחלקה הכלכלית פרקליטות המדינה

החלטה

הבקשה

1. בקשת הנאשם 1 (להלן: "**המבקש**"), לפי סעיפים 149(10) ו-108 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (להלן: "**החסד"פ**"), במסגרתה עותר המבקש לקבל נתונים ופרטי מידע, ממספר רשויות, כפי שיפורט בהרחבה להלן.

לטענת המבקש, הנתונים ופרטי המידע המבוקשים נחוצים לו להוכחת טענתו כי המעשים המיוחסים לו בכתב האישום אינם עולים כדי עבירת שוחד, ולחילופין, כי אישומו נגוע באכיפה בררנית פסולה.

2. לטענת ב"כ המשיבה, המבקש לא עמד בתנאי הסף להגשת הבקשה, ובפרט לא הקים תשתית ראייתית ראשונית, באופן המצדיק את מחיקת הבקשה על הסף.

כתב האישום

3. ביום 19.12.18, הוגש נגד המבקש, יועץ מזון במקצועו - ביחד עם נאשמים נוספים העוסקים בהיבטים שונים של יבוא מזון או ייעוץ ליבואני מזון - כתב אישום המייחס לנאשמים שורה של עבירות מתן שוחד, ולחלקם גם עבירות תיווך לשוחד, לעובדים בשירות המזון הארצי (להלן: "**שירות המזון**").

מכתב האישום עולה שבתמורה למתן השוחד, קידמו עובדי שירות המזון את בקשות הנאשמים, ובין היתר: הורו על ביטול עמוד 1

דגימות מזון שנקבעו למוצרים שייבאו, שינו הגדרת סיווג מוצרים ממוצר "רגיש" למוצר "רגיל", והורו על שחרור מוצרים שיובאו על ידי הנאשמים ללא צורך במתן ערבות.

4. כתב האישום מייחס למבקש, מתן שוחד לשבעה עובדי שירות המזון, שניתן באמצעות סכומי כסף מזומן, הלוואות, טובות הנאה, לרבות: בילויים במסעדות, משקאות חריפים, מוצרי מזון, ומוצרי חשמל, בסכום כולל העולה על 150,000 ₪.

בנוסף, מיוחסות למבקש שתי עבירות תיווך לשוחד, בכך שכנציגו של אחר, נטל מידי האחר סך של כ-35,000 ₪, כ-6 בקבוקי ויסקי ואבקת חלבון, על מנת למסרם, למטרת שוחד, לשלושה עובדי שירות המזון.

החומרים המבוקשים

5. אלה הנתונים ופרטי המידע אותם עתר המבקש לקבל:

א. נתונים **משבע השנים** האחרונות ביחס **לכל המקרים** שהיו בהם ראיות מספיקות למתן טובות הנאה לעובדי ציבור, ובכל זאת הוחלט שלא להאשים את המקבל בעבירת קבלת שוחד או לא להאשימו כלל, **לרבות הנימוקים** לכך.

ב. נתונים **משבע השנים** האחרונות ביחס **לכל המקרים** שהיו בהם ראיות מספיקות למתן טובות הנאה לעובדי ציבור, ובכל זאת הוחלט שלא להאשים את הנותן בעבירת קבלת שוחד או לא להאשימו כלל, **לרבות הנימוקים** לכך.

ג. פירוט **הטעמים המלאים** בגינם החליט היועץ המשפטי לממשלה שלא להעמיד לדין בתיק המכונה "1000" את ה"ה ארנון מילצ'ן וג'יימס פאקר בגין מתן טובות הנאה לראש הממשלה מר בנימין נתניהו.

ד. נתונים **משבע השנים** האחרונות ביחס **לכל המקרים** שבהם עובדי ציבור הואשמו לפי סעיף 3(ב) לחוק שירות הציבור (מתנות), התש"ם-1979 (להלן: "**חוק המתנות**") וכל המקרים שבהם הוחלט להסתפק בקבלת כופר כספי מכוח סעיף 3(ג) לחוק המתנות.

ה. נתונים **משבע השנים** האחרונות ביחס **לכל ההיתרים** שנתנו הועדות המשרדיות (כהגדרתן בסעיף 1א(א) לתקנות שירות הציבור (מתנות), תש"ם-1980 (להלן: "**תקנות המתנות**")), של כל משרדי הממשלה, לרבות עובדי ציבור, לקבל מתנות.

ו. נתונים **משבע השנים** האחרונות ביחס **לכל ההחלטות** שנתנה ועדת ההיתרים מכוח סמכותה לפי סעיף 3 לחוק המתנות.

ז. נתונים מהפרקליט הצבאי הראשי, **משבע השנים** האחרונות ביחס **לכל המקרים** שהיו בהם ראיות מספיקות למתן טובות הנאה לעובדי ציבור, ובכל זאת הוחלט בהם לא להאשים את המקבל בעבירת קבלת שוחד, או לא להאשימו כלל, **לרבות הנימוקים** לכך.

ח. נתונים מהפרקליט הצבאי הראשי, **משבע השנים** האחרונות ביחס **לכל המקרים** שהיו בהם ראיות מספיקות למתן טובות הנאה לעובדי ציבור, ובכל זאת הוחלט בהם לא להאשים את הנותן בעבירת קבלת שוחד, או לא להאשימו כלל, **לרבות הנימוקים** לכך.

ט. נתונים מנציב שירות המדינה וממפק"ל המשטרה, **משבע השנים** האחרונות ביחס **לכל המקרים** שהיו

בהם ראיות מספיקות למתן טובות הנאה לעובדי מדינה או שוטרים, ובכל זאת הוחלט להסתפק בהעמדתם לדין משמעתי בלבד, **לרבות הנימוקים** לכך.

ההליכים והטענות

6. במקור, תמך ב"כ המבקש, עו"ד קובי סודרי, את הבקשה בסעיף 7 לחוק חופש המידע, התשנ"ח-1998 (להלן: "**חוק חופש המידע**"), וציין כמשיבות לבקשה - מדינת ישראל, באמצעות המחלקה הכלכלית ופרקליטות המדינה - בנוסף, אף את הרשויות מהן התבקשו החומרים המפורטים לעיל (היועץ המשפטי לממשלה; ועדת ההיתרים לפי סעיף 3 לתקנות המתנות; הפרקליט הצבאי הראשי, נציב שירות המדינה ומפכ"ל המשטרה).

עו"ד סודרי סבר שהמקור החוקי הנכון לבקשה הוא חוק חופש המידע, בהסתמך על פרשנותו את פסיקת בית המשפט העליון (עע"מ 2668/15 **מדינת ישראל נ' וייס** (15.11.15) (להלן: "**הלכת וייס**"); עע"מ 1786/12 **ג'ולאני נ' מדינת ישראל** (20.11.13) (להלן: "**עניין ג'ולאני**"); עע"מ 2398/08 **מדינת ישראל נ' סגל** (19.6.11) (להלן: "**עניין סגל**")). הגם שהבקשה הוגשה במסגרת ההליך הפלילי, טען עו"ד סודרי כי אמות המידה לבחינתה הן מנהליות, ומבוססות על חוק חופש המידע.

מטעם זה, סבר המבקש כי די בהיותו אזרח מדינת ישראל, כנדרש בסעיף 1 לחוק חופש המידע, כדי להצדיק היענות לבקשה.

ב"כ המבקש הוסיף - לטעמו, למעלה מן הדרוש - כי המידע המבוקש חיוני להגנתו, לצורך ביסוס טענתו כי בנסיבות אחרות סווגו מעשי מתת הדומים למעשים המיוחסים למבקש כמעשים פחותים בפסלותם (למשל, כעבירת סיוע למרמה והפרת אמונים) או כמעשים שאינם פסולים כלל (למשל, כשקבלת המתת אושרה בהתאם לחוק המתנות).

ב"כ המבקש ציין כי יש בידיו ראיות שונות התומכות בבקשתו, אך הסתפק בציון הראיות הבאות בלבד:

- א. החלטת היועץ המשפטי לממשלה, מיום 28.2.19, בתיקי החקירה בהם נחקר ראש הממשלה כחשוד.
- ב. הצהרת ב"כ המבקש כי לא הצליח לאתר מידע על אודות אישומים פליליים שהוגשו לפי חוק המתנות ותקנות המתנות, וכי לא מצא פרסום על הסדרי כופר עם עובדי ציבור שהפרו את חוק המתנות.
- ג. הצהרת ב"כ המבקש כי לא הצליח לאתר החלטות של ועדת ההיתרים לפי חוק המתנות.

7. בתגובתם, טענו ב"כ המשיבה, עו"ד טל פרג'ון ועו"ד אלעד אשכנזי, כי הבקשה לא הוגשה בהתאם לחוק חופש המידע, ולו מהטעם שהמבקש לא הגיש בקשה, לפי חוק חופש המידע, לגורמים הרלוונטיים ברשויות הציבוריות מהן מבוקש המידע.

ב"כ המשיבה הוסיפו כי הבקשה אף אינה עומדת בתנאי סעיף 108 לחסד"פ, שכן המבקש לא הרים את הנטל הראייתי הראשוני לביסוס חשד לאכיפה בדרגית, ואף לא ניסה להרימו.

כמו כן, טענו ב"כ המשיבה כי לאור היקף העבירות המיוחסות למבקש בכתב האישום - 7 עבירות שוחד, ו-2 עבירות תיווך לשוחד, ל-7 עובדי ציבור שונים, בהיקף כולל של כ-200,000 ₪, לאורך שנים - ובשים לב לכך שלא מדובר

בעבירות שאכיפתן נדירה, אף בנסיבות קלות יותר מהנסיבות המיוחסות למבקש, לא סביר שיהא בחומרים המבוקשים כדי לסייע למבקש לבסס טענתו לאכיפה בררנית פסולה.

ממכלול טעמים אלה, עתרו ב"כ המשיבה למחיקת הבקשה על הסף.

8. ביום 20.11.19 התקיים דיון בבקשה.

במהלך הדיון יידע בית המשפט את הצדדים, בין היתר, כי סוגיית היחס בין הליכי הגילוי והעיון במשפט הפלילי ובין הליכי העיון והגילוי לפי חוק חופש המידע - בין היתר, לצורך ביסוס טענה של אכיפה בררנית במסגרת הגנה מן הצדק לפי סעיף 149(10) לחסד"פ, העומדת בליבת המחלוקת בבקשה שבפני - נדונה במסגרת בג"צ 4922/19 **נוה נ' מדינת ישראל** (9.12.19) (להלן: "**בג"צ נוה**"), הצפוי להינתן בקרוב.

9. עם מתן ההכרעה בבג"צ נוה, שאימץ את פרשנות ב"כ המשיבה - לפיה ההליך המתאים לדיון בבקשה הוא לפי סעיף 108 לחסד"פ - ולבקשת בית המשפט, הבהיר ב"כ המבקש כי הוא עומד על בקשתו במתכונתה הנוכחית.

לטענת ב"כ המבקש, התשתית הראייתית הראשונית - שאותה הציג בבקשה ובדיון ביום 20.11.19 - עומדת ברף הנמוך הנדרש לצורך הבקשה הנוכחית, באופן המצדיק, לדבריו, היענות לבקשה, אף לפי אמות המידה שנקבעו בבג"צ נוה.

דיון והכרעה

10. לאחר שבחנתי בקפידה את טענות הצדדים, את התשתית הראייתית שהציג המבקש ואת הפסיקה הרלוונטית, סבורני שדין הבקשה להידחות.

להלן טעמיי.

מסגרת נורמטיבית

11. כאמור, שאלת היחס בין הליכי הגילוי והעיון במשפט הפלילי (לפי סעיפים 74 ו-108 לחסד"פ) ובין הליכי הגילוי והעיון לפי חוק חופש המידע, נדונה בהרחבה בבג"צ נוה.

באותו עניין, פסק בית המשפט העליון, מפי כבוד השופט י. עמית, כי דרך המלך להעלאת טענות נגד פגמים שנפלו בהגשת כתב אישום, לרבות טענות לאכיפה בררנית, היא במסגרת ההליך הפלילי.

בית המשפט עמד על הרציונלים השונים של הליכי הגילוי והעיון בהליך הפלילי בהשוואה להליכי הגילוי והעיון בהליך המנהלי, ועל מאפייניהם הייחודיים, למשל, דרישת הרלוונטיות של המידע המבוקש, הנדרשת במסלולי הגילוי בהליך הפלילי, שאינה נדרשת בהליך הגילוי המנהלי.

בהתאם לפסיקת בית המשפט העליון (ראו: הלכת וייס), קיימת הפרדה בין ההליך המנהלי וההליך הפלילי, כאשר בקשה לגילוי ועיון, שנועדה לאשש טענה לאכיפה בברנית, מקומה הגיאומטרי - בהליך הפלילי. מכאן, שהיא תידון לפי אמות המידה המאפיינות את ההליך הפלילי, ובמסגרתו, לפי סעיף 108 לחסד"פ.

12. בהתאם לזכות הגילוי הקבועה בסעיף 108 לחסד"פ, הנטל להנחת תשתית ראיתית ראשונית לביסוס הדרישה לגילוי מידע מוטל על הנאשם. אשר לטיב הנטל שיוטל על הנאשם, זה יקבע בהתאם לנסיבות המקרה הקונקרטי, ומכל מקום יהא נמוך יותר מהרף הנדרש לצורך סתירת חזקת התקינות ולהוכחת האכיפה הברנית. ואולם, גם במקרים שבהם יפורש הנטל הראשוני בצמצום, על הנאשם להרים את הנטל הראשוני בטרם תתגבש חובת המאשימה לגילוי. יפים לעניין זה הדברים הבאים:

"אין להפוך את היוצרות, באופן שהליכי הגילוי והעיון ישמשו בסיס להנחת התשתית הראיתית הראשונית בבחינת 'נעשה ונשמע' - נקבל את המידע והמסמכים מתוך תקווה כי מהם תצמח התשתית הנדרשת להגנה מן הצדק ... מכאן, שאין להורות לתביעה למסור מידע מכוח סעיף 108 לחסד"פ ללא ראיות ראשוניות, ושימוש בסעיף זה יעשה רק לאחר שהנאשם פסע אל גדרה של הטענה לאכיפה בברנית לפי סעיף 149(10) לחסד"פ."

(ראו: בג"צ נוה, פסקאות 29, 32).

מן הכלל אל הפרט

13. בחינת הבקשה לפרטיה, באספקלריה של המסגרת הנורמטיבית המתוארת, מובילה למסקנה כי המבקש לא עמד בנטל הראשוני להצביע על חשד לאכיפה בברנית.

העבירות המיוחסות למבקש הן, למרבית הצער, שכיחות ונפוצות. בשים לב למאפייני העבירות המיוחסות למבקש - לריבוי (7 עבירות שוחד ו-2 עבירות תיווך לשוחד); למתן השוחד ל-7 עובדי ציבור שונים; להימשכותן משך מספר שנים; ולהיקפן הכספי, המתקרב לסך של 200,000 ₪ - נטל ההוכחה, שהיה על המבקש לעמוד בו כדי לתמוך בבקשתו, אינו מבוטל. זאת, במיוחד, בשים לב לכך שבתי המשפט מרבים לדון בעבירות מתן שוחד בנסיבות חמורות פחות משמעותית כפי שעולה, למשל, מהדוגמאות המובאות בת"פ (ב"ש) 49488-01-16 **מדינת ישראל נ' טורלי** (16.3.17) - הגשת כתבי אישום בגין מתן שוחד בסכומים של מאות שקלים, מרביתם אף באופן חד פעמי (ראו גם: ת"פ (מחוזי ת"א) 44939-12-18 **שמיט נ' מדינת ישראל** (24.7.19). באחד מפסקי הדין צוין כי על אף ששווי השוחד נמוך - מתן 500 ₪ לראש ענף תעסוקה במנהל האזרחי באיו"ש תמורת הנפקת אישורי עבודה לפועלים פלסטינאים - הוא בעל כוח משחית החותר תחת סדרי חברה ושלטון תקינים (ת"פ (שלום יום) 26626-06-13 מדינת ישראל נ' נימר (25/12/2014)).

ואולם, בענייננו, המבקש הציג תשתית ראיתית דלילה ביותר, כמפורט בסעיף 6 לעיל, שאין בה כדי לעורר ולו חשד קלוש לאכיפה בברנית בעניינו של המבקש.

14. אשר לבקשה לקבלת הטעמים המלאים, בגינם החליט היועץ המשפטי לממשלה שלא להעמיד לדין את ה"ה ארנון מילצ'ין וג'יימס פאקר, בגין מתן טובות הנאה לראש הממשלה מר בנימין נתניהו - מבחינת החלטת היועץ המשפטי לממשלה מיום 26.2.19, שצורפה לבקשה, עולה כי ההחלטה נסמכה על מסקנת היועץ המשפטי לממשלה כי חומר הראיות שנאסף אינו מבסס סיכוי סביר להרשעת מר נתניהו בעבירת שוחד, ומאחר שלא ניתן להוכיח, ברף הנדרש במשפט פלילי, שטובות ההנאה ניתנו בעד פעולה הקשורה בתפקידו של ראש הממשלה (ראו בעמ' 18, פסקה 50). לאור האמור, ומשהחלטה מבוססת על קשיים ראיתיים, הרי שאין בה כדי לסייע בביסוס טענה לאכיפה בררנית פסולה.

15. אשר לטעם הנוסף לבקשה, לפיו המידע המבוקש נועד להוכיח כי מעשי המתת המיוחסים לנאשם בכתב האישום אינם מקימים אחריות פלילית לעבירות מתן שוחד - אף אם יעלה בידי המבקש להצביע על מקרים שבהם מעשי מתת דומים, בנסיבות אחרות, סווגו כמקימים אחריות פלילית פחותה, או הובילו לתוצאות אחרות, כמו נקיטה בהליכים משמעתיים, אין בכך כדי להשליך על שאלת התקיימות יסודות עבירת השוחד בעניינו של המבקש, אותה יש לבחון באופן עצמאי, אם יבחר המבקש לעורר בקשה מקדמית בעניין זה.

סוף דבר

16. לאור כל האמור, הבקשה נדחית.

המבקש ישיב לכתב האישום.

ניתנה היום, א' טבת תש"פ, 29 דצמבר 2019, בהעדר הצדדים.